

Islamic Republic News Agency

سازمان خبرگزاری جمهوری اسلامی
۱۳۱۳

الگوی هندی مبارزه با فساد

الگوی هندی مبارزه با فساد

سازمان خبرگزاری جمهوری اسلامی

۷ شهریور ماه ۱۳۹۷، ۲۷ صفحه

بولتن: تحقیقی

تهیه کننده: حسین عباسی نسب

تنظیم: گروه نشریات خبری

اداره کل پژوهش و بررسی های خبری

نشانی: تهران، خیابان ولی عصر، مقابل دوراهی سیدجمال‌الدین اسدآبادی، شماره ۱۹۴۳

تلفن: ۸۲۹۲۱، نمابر: ۸۸۸۰۰۱۷۱، صندوق پستی: ۱۵۹۵۶۳۳۱۹

«فهرست»

صفحه ه	عنوان
۱	چکیده
۲	مقدمه
۴	فساد؛ عارضه بدخیم کشورهای در حال توسعه
۲۴	انتقاداتها
۲۷	نتیجه گیری

چکیده

فساد اداری و مالی در سرزمین پهناور، پرجمعیت با فرهنگ رنگارنگ و جذاب هندوستان، شگفت انگیز، گوناگون و زیانزد خاص و عام است. مردم عادی برای انجام بسیاری از امور روزانه خود ناگزیر به پرداخت رشوه و زیرمیزی هستند. درآمد و عواید ناشی از فساد مالی در ادارات دولتی به فراخور سطح مراجعه مردم بسیار زیاد است و سالانه به میلیاردها دلار می‌رسد. رشوه، اقدامات خلاف قانون در بانک‌ها و رواج گسترده پول‌های کثیف در فرآیندهای اقتصادی مشروع از دیگر نمودهای فساد ریشه دار در این کشور هستند.

دولت ناراندرا مودی در حدود ۴ سال گذشته توانسته است، با اتخاذ برخی سیاست‌های ضربتی به موفقیت‌های نسبی در مهار فساد و کاستن از حجم آن دست پیدا کند. با اینکه در یکی دو سال اخیر تا حدودی شیب موفقیت این سیاست‌ها کند شده، اما وی بر سر وعده انتخاباتی خود باقی مانده است.

مودی حتی به تازگی در مراسم روز استقلال هند از ادامه قدرتمندانه مقابله با فساد در دولت خود سخن گفته و تاکید کرده است، با نهایی شدن اصلاحات در قانون پیشگیری از فساد می‌تواند بسیاری از چالش‌های این کشور را در حوزه مدیریت اقتصادی هندوستان از میان بردارد.

اصلاح قوانین پولی و مالی، شفافیت در فعالیت بانک‌ها و شرکت‌های خصوصی، بستن راه‌های فرار مالیاتی، مسدود کردن مسیرهای پولشویی و هماهنگی با بانک‌های خارجی در زمینه تبادل اطلاعات از جمله اقدامات دولت مودی در مبارزه با فساد بوده است. از سوی دیگر دولت ضمن هماهنگی با پارلمان مواع قانونی این مسیر را از سر راه خود برداشته است. قوه قضاییه هند نیز مکلف شد با اراده محکم و جدی به منابع کسب ثروت از سوی افراد با نفوذ و صاحب منصب و سرمایه داران این کشور ورود کند و با متخلفان مقابله جدی داشته باشد. در این فرآیند، مسیر حرکت حتی برای برگزاری سریع دادگاه و توقیف اموالی که منابع کسب آن نامشخص بوده است باز گذاشته شد.

مقدمه

فساد اداری و اقتصادی از مهمترین چالش‌هایی است که جوامع توسعه نیافته، در حال توسعه دارای اقتصاد متکی بر انرژی با آن روبه رو هستند. مساله مبارزه با فساد اداری و مالی در این کشورها نیز بحث دراز دامنی دارد و این کشورها می‌توانند از تجربیات یکدیگر برای کنترل و کاهش فساد استفاده کنند. در ایران نیز مساله فساد مالی و اداری از دیرباز یکی از دغدغه‌های دولت‌ها بوده است و طی ماه‌های اخیر این پدیده بیش از دیگر زمان‌ها در سطح وسیعی مورد توجه افکار عمومی، رسانه‌های داخلی و خارجی قرار گرفته است. انتشار بیش از پیش خبرها در زمینه کلاهبرداری‌های کلان، دریافت اعتبارهای هنگفت بی‌ضابطه یا بدهی‌های معوقه سرسام‌آور برخی افراد خاص به بانک‌ها و استفاده گروهی از افراد با نفوذ و پر قدرت از روابط خاص با بالادستی‌ها برای کسب منافع عظیم اقتصادی یا وجود رانت‌های گوناگون باعث تشدید بدبینی به کارآمدی و حتی حسن نیت ساختار مدیریت اقتصادی کشور به اصلاح امور شده است.

با وجودی که بسیاری از مقام‌های ارشد و حتی رهبری بر نبود فساد ساختاری در کشور تاکید داشته‌اند؛ اما نبود اقدامات محسوس و دیده نشدن اثرات مبارزه با فساد در سطح جامعه باعث شده است، بسیاری از مدیران و فعالان پاکدست نظام نیز در مظان اتهام قرار بگیرند. بدبینی در بین افکار عمومی به شدت افزایش یافته و همین امر با تشدید شکاف میان طبقات مختلف جامعه با تصمیم‌سازان و اجراکنندگان مقررات باعث تضعیف سرمایه اجتماعی کشور شده است. به گونه‌ای که برخی از مسئولان ادامه وضع موجود بدون اتخاذ سیاست‌های کارآمد با نتایج قابل لمس را تهدیدی بزرگ برای موجودیت کشور تلقی می‌کنند.

تلاش‌های گوناگونی در دولت‌های مختلف پس از پایان جنگ تحمیلی برای مبارزه با فساد اداری در کشورمان صورت گرفته؛ اما واقعیت این است که رویکردهای بومی که تاکنون دنبال شده به ویژه در قوه قضاییه هیچ نمود خارجی نداشته است و لذا استفاده از تجربه دیگر کشورها امری ضروری به نظر می‌رسد.

این نوشته تلاش دارد، تجربیات دولت‌ها در مبارزه با فساد را مورد بررسی قرار دهد. دولت ناراندرا مودی در ۶ سال گذشته و به ویژه از سال ۲۰۱۴ در دوره نخست وزیری تلاش‌های گسترده‌ای را برای مقابله با فساد انجام داده و تاکنون موفق شده است با نشان دادن عزم جدی خود در کنار همکاری با دیگر قوا و برخورد عملی و جدی با متخلفان به صورت نسبی از وخیم‌تر شدن اوضاع این کشور

پیشگیری کند و تا حدودی شرایط هندوستان را در زمینه کاهش فساد اداری و افزایش شفافیت بهبود
ببخشد.

فساد؛ عارضه بدخیم کشورهای در حال توسعه

فساد اداری و اقتصادی یکی از مشکلات عمده ای است که گریبان بسیاری از کشورهای در حال توسعه را گرفته و به یکی از موانع اصلی در مسیر رشد این کشورها تبدیل شده است. تجربه کشورها نشان می دهد در بیشتر موارد دخالت دولت در فعالیت های اقتصادی به گسترش و رشد انواع فسادها دامن زده است. داشتن ارتباط نزدیک با مقام های دولتی موجب برخورداری از رانت های اطلاعاتی و اقتصادی ویژه می شود که در نهایت کسب سود از طریق دریافت تسهیلات بانکی، دریافت مجوزها و مواد اولیه از راه های غیرقانونی از نمونه های رایج فسادهای اداری در کشورها هستند.

فساد اقتصادی یا مالی که به طور عمده به عنوان یک بیماری شناخته می شود، از نقص قوانین موجود در یک کشور ناشی می شود که منافع و سود غیرقانونی اشخاص یا گروهی از افراد را تامین می کند. متأسفانه به اعتقاد تحلیلگران اقتصادی، فساد عارضه ای همچون یک بیماری صعب العلاج و بدخیم است که از یک نهاد و سازمان به نهاد دیگر منتقل و با سرایت به همه ارگان ها موجب فروپاشی و نابودی کل سیستم می شود.

بالا تر رفتن سطح فساد مالی حتی موجب ناکارآمدی سیاست های دولت، بی انضباطی های اقتصادی و اجتماعی و در نتیجه باعث افزایش ناامنی، دلسردی و روند منفی رشد می شود. این عارضه همچنین مسیر سرمایه گذاری و توسعه اقتصادی را منحرف کرده و آن را به سمت ساختارهای رانتی و زیرزمینی سوق می دهد. با افزایش قدرت این ساختارهای فاسد، سازمان های مافیایی ایجاد می شود و در نهایت حاکمیت سیاسی کشورها را نیز از بین می برد.

اقتصاد کشورهایی که از بالا و به وسیله دولت ها هدایت می شوند، یکی از پایه های فساد را که مهمترین نمود آن رشوه است، تولید می کنند. این بیماری حتی در کشورهای فقیر با درآمدهای اندک به وفور دیده می شود. متخلفان با این بهانه و دستاویز که دیگران هم این کار را می کنند در واقع عمل خود را توجیه کرده و به گسترش فساد بیشتر دامن می زنند. تحقیقی که در دهه ۱۹۹۰ در ایتالیا انجام شد این نوع استدلال را یکی از مهمترین دلایل در گسترش فساد در این کشور دانسته است.

* اراده و برنامه ریزی

برای مقابله با فساد نخستین قدم وجود اراده‌ای پایدار و واقعی برای محو این بیماری است که با اصلاح ساختارهای سازمانی و قوانین آغاز می‌شود. برقراری تعادل بین هزینه و فایده در رفتارهای مبتنی بر فساد مالی، اصلاحات ساختاری در حوزه‌هایی همچون مالیات، قوانین مالکیت و معاملات خصوصی بخش جدانشدنی از فسادستیزی موفق یک دولت را تشکیل می‌دهد. اصلاحات با هدف افزایش شفافیت و پاسخگویی بخش‌های دولتی و غیردولتی اقدام مهم بعدی در این مسیر است.

روش‌های مبارزه با فساد در کشورها متفاوت است با این حال عوامل بازدارنده فساد را می‌توان به دو دسته تقسیم کرد:

نخست: مجموعه اقداماتی که نهادهای دولتی همچون حسابرسی‌ها و سازمان‌های بازرسی برای مبارزه با فساد اداری انجام می‌دهند.

دوم: مجموعه نهادها و قوانین و محدودیت‌هایی هستند که جامعه بر مجموعه دولت تحمیل می‌کند و مانع سوءاستفاده سیاستمداران و کارمندان از منابع دولتی می‌شود. فعالیت رسانه‌ای آزاد و نقش‌آفرینی احزاب هم می‌تواند زمینه‌ها را برای افشای فساد در بدنه دولت یا احزاب رقیب فراهم نماید.

به طور کلی روش‌های معمول برای مبارزه با فساد اداری را می‌توان به روش‌های زیر تقسیم بندی کرد:

- اصلاح ساختار نظام اداری و اقتصادی

- مقررات زدایی و خصوصی سازی

- احیای اخلاق

- نظارت بر ثروت، سطح مصرف و زندگی کارکنان در بخش‌های اداری و اقتصادی

- جلوگیری از فساد استخدامی

- پاکسازی گروه و افراد شبهه‌دار فاسد

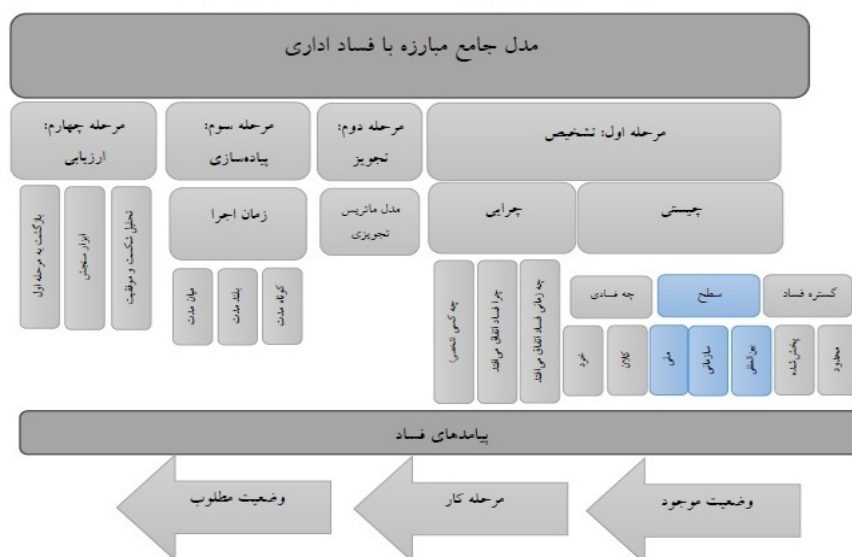
- ایجاد نهادهای مستقل و دایمی برای مبارزه با فساد اداری و اقتصادی

- سیاست زدایی از نظام اداری و اقتصادی

¹ «طراحی مدل بومی مبارزه با فساد اداری در ایران» سعید زرندی و جواد معدنی. فصلنامه دانش ارزیابی،

- تشویق کارمندان و حتی مردم برای افشای فساد
 - آموزش مدیران دولتی در مورد فساد اداری و مالی
 - حسابرسی دقیق و پاسخگویی از بخش های عمومی
 - افزایش حقوق و مزایای کارکنان برای رفع انگیزه های مالی فساد
- از چند دهه قبل ادبیات مبارزه با فساد و رویکردهای استراتژیک ملی در این زمینه گسترش یافت.

مدل جامع مبارزه با فساد اداری از نگاه فرایند مبارزه

** موفقیت نسبی هند در مبارزه با فساد

نتایج پژوهش های انجام شده توسط سازمان شفافیت بین الملل بین ۱۶۸ کشور در سال ۲۰۰۹ نشان می دهد، مردم جهان فساد را یک مسأله و مشکل بزرگ می دانند که به طور گسترده زندگی آنان را تحت تأثیر قرار می دهد. از هر ۱۰ نفر یک نفر از مردم جهان رشوه پرداخت کرده اند و این میزان در کشورهای حوزه آسیا - اقیانوسیه افزایش داشته است. هندوستان از جمله کشورهای آسیایی است که با این پدیده به شدت دست به گریبان است. بسیاری از مردم هند از فساد در رده های مختلف این کشور گلایه مند هستند. آن ها حتی در سطوح پایین جامعه و برای اقدامات پیش پا افتاده ای همچون دریافت گواهینامه رانندگی، انجام امور پستی، ثبت نام در مدرسه و بسیاری از امور اداری خود مجبور هستند دست به جیب شوند و چند روپیه ای را به کارمند آن اداره پرداخت کنند.

به همین علت است که گفته می شود؛ فساد در هندوستان نهادینه شده است و براساس برخی برآوردها در ۱۰ سال اخیر رشوه و فساد اداری بیش از ۳۴۵ میلیارد دلار به اقتصاد این کشور آسیب وارد کرده است. روزنامه آلمانی «زود دویچه سایتونگ» نیز عنوان داشته که «هر شهروند هندی به طور متوسط در سال ۲۰۰۹ میلادی ۲۰ یورو رشوه پرداخت کرد که نسبت به ۱۰ سال پیش از آن ۲۶۰ درصد بیشتر شده بود.»^۲ نهادهای بین المللی نیز یکی از مهمترین مشکلات کشورهای در حال توسعه به ویژه هند را مبارزه با فساد ارزیابی می کنند. حتی بانک جهانی این موضوع را نخستین مانع برای رشد اجتماعی و اقتصادی کشورها ارزیابی کرده است.

مبارزه با فساد در هندوستان سابقه ای طولانی دارد و می توان نقطه عطف آن را مبارزات ضد فساد ماهاتماگاندی رهبر فقید این کشور عنوان کرد که با اعتصاب غذا و مبارزه عملی، جنبشی سراسری را در هندوستان علیه فساد پایه گذاری کرد.^۳ سالها است که دولت ها در هند به دنبال مبارزه واقعی و ریشه کنی پدیده فساد در این کشور هستند. به عنوان نمونه یکی از مهمترین اقدامات در دهه ۱۹۶۰ میلادی انجام گرفت. دولت هندوستان در سال ۱۹۶۴ به منظور جمع آوری اطلاعات در مورد فساد اداری کمیسیونی را به نام «کمیسیون مرکزی حراست» ایجاد کرد. این کمیسیون در کلیه وزارتخانه ها و موسسات دولتی شعبه دارد و پس از بررسی، موارد قابل پیگیری را به یک دایره ویژه اداره پلیس به نام اداره مرکزی تحقیقات ارجاع می دهد. این اداره مرکزی پس از انجام تحقیقات و جمع آوری مدارک پرونده های فساد را برای پیگیری قانونی به مرکز قضایی می فرستد.^۴

^۲ www.dw.com/fa-ir/15327220

^۳ www.shafaqna.com/persian/services/countries/india-pakistan/item/۷۴۰۰۴

^۴ محنت فر یوسف، «فساد اقتصادی و چگونگی مبارزه با آن در فرایند توسعه اقتصادی»، تارنمای

پژوهشی توانا

<https://tavaana.org/sites/default/files/pdf>

این قانون البته چندان کارساز نشد. در سال ۱۹۸۸ قانون پیشگیری از فساد (Prevention of Corruption Act) به تصویب رسید که به اعتقاد ناظران هندی، کاستی های فراوانی داشت و اکنون دهلی نو اصلاح آن قانون و تغییر شرایط را در دستور کار خود قرار داده است.

****واکنش مردم به فساد اداری**

اوضاع فساد در هند در گذشته بسیار ناگوارتر از امروز بوده است. فساد از سال های گذشته یک مشکل بزرگ این کشور بشمار می رفت که به تدریج بیشتر هم شد. در پژوهشی در سال ۲۰۱۰ بیش از نیمی از مردم هند اعلام کردند که برای حل مشکلات اداری خود مجبور بوده اند رشوه پرداخت کنند. اوج گیری حرکت های اعتراضی علیه فساد مالی از سال ۲۰۱۰ مشهود است. چند سال قبل ماجرای مناقصه خطوط تلفن بیشترین جنجال سیاسی و اجتماعی را در هند به پا کرد. گفته می شود حدود ۴۰ میلیارد دلار در جریان این قرارداد رشوه پرداخت شد و همین امر خشم معترضان را بیش از پیش برانگیخت^۵ و موجب تحول گسترده ای در دیدگاه ها نسبت به عارضه فساد شد. میزان فساد در هندوستان آنقدر وخیم شده بود که حتی «کوشیک باشو»، مشاور اقتصادی ارشد هندی در سال ۲۰۱۱ در مقاله ای پیشنهاد داد دولت این کشور برخی انواع رشوه دادن را قانونی اعلام کند. براساس قوانین هند، رشوه دهنده و هم رشوه گیرنده باید جریمه شوند و مبلغی را معادل میزان رشوه پرداخت به مراجع قانونی کنند. باشو پیشنهاد داد جریمه رشوه گیرندگان که بیشتر مقامات دولتی هستند دوبرابر شود اما رشوه دهنده جریمه نشود. از این طریق درآمدهای دولت کم نمی شود و کارمندی که رشوه دریافت کرده است، مجازات سختی خواهد شد.

همچنین در سال ۲۰۱۱ یک هندی، با انتخاب مسیری مشابه راهکار بدون خشونت ماهاتما گاندی توانست جنبش موفق ضد فساد را در این کشور راه اندازی کند. «آنا هزاره» یک فعال اجتماعی شناخته شده در هندوستان است که با هدف سخت تر کردن قوانین مبارزه با فساد و تاسیس یک نهاد جدید مستقل قدرتمند برای تحقیق و مجازات مرتکبین به فساد و اصلاح قوانین ویژه برای انتصاب افراد در دستگاه های دولتی به اعتصاب غذای نامحدود روی آورد. وی پیش از آن نیز در منطقه ای که زندگی

^۵ دویچه وله. پیشین

می کرد کمپین های موفق را در زمینه بهبود روش های کشاورزی، مقابله با سیگار و الکل و حتی سنت های دیرین این کشور در زمینه ازدواج راه اندازی کرد و تقریباً در همه آن ها موفق بود. رسانه ها نیز در این مسیر به نتیجه بخش شدن اعتصاب غذای وی کمک کردند. هزاره پس از ۱۲ روز اعتصاب غذای خود را پایان داد زیرا مجلس هند در واکنش به جنبش اجتماعی که وی به راه انداخته بود؛ لایحه جدیدی را برای مبارزه با فساد اداری در دستورکار قرار داد.^۶ این لایحه اعمال اقدامات قانونی برای مهار فساد اداری در این کشور را همگام با مقررات و قوانین کنوانسیون سازمان ملل متحد طراحی کرد.

در سال های اخیر به ویژه با آغاز نخست وزیری ناراندرا مودی، دهلی نو اقدامات گسترده ای را برای مقابله با فساد در پیش گرفته است. اگرچه وی نتوانست فساد را ریشه کن کند اما توانست نمره و رتبه دهلی نو را در مبارزه با فساد ارتقا دهد و پیش بینی می شود با ادامه اقدامات وی، هند شاهد روزهای بهتری در زمینه مقابله با فساد سیستماتیک خواهد بود.

* سیاست های مودی

اما هند به تدریج مسیر رشد شفافیت و موفقیت در مبارزه با فساد را طی کرده است. این روند در سال های ابتدایی نخست وزیری مودی چشمگیرتر بود. البته به نظر می رسد اجرای قوانین تازه در مقابله با رشوه و فساد در ارتقای جایگاه هند بیشتر موثر خواهد بود. تارنمای روزنامه «The Hindu» در گزارشی نوشت: به گفته نهاد بین المللی شفافیت میزان فساد در هند بیشتر از چین و کمتر از پاکستان است. در سال ۲۰۱۷ این کشور از نظر شاخص فساد با امتیاز ۴۰ در رتبه ۸۱ قرار داشت که شرایط آن بدتر از کشورهای همسایه همچون چین و بوتان است، اما از بنگلادش و پاکستان وضعیت بهتری دارد. پاکستان در رتبه ۱۱۷ با امتیاز ۳۲ و بنگلادش با نمره ۲۸ در رتبه ۱۴۳ قرار دارند. میانمار نیز در جایگاه ۱۳۰ و سری لانکا در جایگاه ۹۱ قرار دارند. بوتان با امتیاز ۶۷ در رتبه ۲۶ و چین هم با نمره ۴۱ در رتبه ۷۷ قرار گرفته است.

این نهاد بین المللی با بررسی ۱۸۰ کشور به دولت ها بین صفر تا ۱۰۰ امتیاز می دهد. در گروه کشورهای «بریکس» که شامل کشورهای در حال ظهور می شود. آفریقای جنوبی با رتبه ۷۰ بهترین و روسیه نیز با

^۶ http://www.bbc.com/persian/world/۲۰۱۱/۰۸/۱۱۰۸۲۸_an_india_anna

رتبه ۱۳۵ بدترین جایگاه را دارد. نیوزلند و دانمارک در صدر کشورهای با کمترین فساد اداری و سوریه، سومالی و سودان نیز در قعر این جدول قرار دارند.^۷

نکته مهم در بررسی روند تاریخی شاخص فساد در هند اینجاست که براساس اعلام این نهاد، هند در سال ۲۰۱۶ نیز امتیاز ۴۰ را کسب کرده بود، اما در سال های ۲۰۱۵ و ۲۰۱۴ وضعیت تا حدود زیادی بدتر بود و این کشور نمره ۳۸ را داشت. در سال های ۲۰۱۲ و ۲۰۱۳ نیز امتیاز این کشور ۳۶ بود. در واقع هند توانست در ۴ سال گذشته ۴ نمره به امتیازات خود اضافه کند و جایگاه این کشور را حدود ۲۰ پله در زمینه شفافیت اقتصادی ارتقا دهد.

نمودار روند سالیانه فساد در هند^۸

رتبه دهلی نو در زمینه وجود فساد نسبت به سال های ابتدایی دهه حاضر کاهش قابل توجهی داشته است اما در یکی دو سال اخیر روند بهبود اوضاع و شفافیت فرایندهای اقتصادی در هند ثابت مانده است.

^۷ <https://www.thehindu.com/business/Economy/india-more-corrupt-than-china-better-than-pak-transparency-international/article۲۲۸۲۵۷۵۵.ece>

^۸ www.tradingeconomics.com/india/corruption-rank

****عزم دولت برای مبارزه با فساد**

تا چند سال قبل فساد امری غیرقابل کتمان و بخشی از فرهنگ هند شده بود اما ریشه کنی فساد یکی از وعده های ناراندرا مودی در انتخابات سال ۲۰۱۴ بود. پس از آنکه وی موفق شد منصب نخست وزیری هند را کسب کند، از همان ابتدا اراده خود برای مقابله با رشوه و فساد در هند را نشان داد.

به نوشته روزنامه چینی *South China Morning Post*، در دوره های اخیر دولت هند اقدامات مهمی را برای مقابله با فساد در پیش گرفته است اما با توجه به بزرگی این کشور، جمعیت فراوان و تقسیم قدرت، دستاوردهای حکومت مرکزی به اندازه کافی چشمگیر نبوده است.

این روزنامه اعتقاد دارد، با این وجود در چند سال اخیر رتبه بسیار بد این کشور به تدریج در حال ترمیم است و جایگاه دهلی نو در حوزه شفافیت بهبود پیدا کرد. یکی از راهکارهای دولت هند این بود که تلاش کرد به صورت نرم اما عمیق به داخل جامعه نفوذ کند و مزایای مبارزه با فساد را برای همگان روشن سازد. اگرچه نبود شفافیت در برخی حوزه ها کار را سخت می کند اما سیاست های مودی در حوزه های اقتصادی موجب توسعه این کشور و همچنین ارتقای حکومت مداری در هندوستان شد.^۹

از سوی دیگر مودی قوانین سختگیرانه ای را برای جلوگیری از اقدامات رشوه دهی، فساد ثروتمندان و افراد پرنفوذ در پیش گرفته است. به نوشته فایننشال تایمز مصادره اموال مقامات و تاجران بزرگ متخلف این کشور یکی از راهکارهایی بوده است که برای پاسخگو کردن این افراد نسبت به اقداماتشان در پیش گرفته شد. بازگرداندن کلاهبرداران بزرگ به کشور، برپایی سریع دادگاه های مجرمان اقتصادی و مصادره اموال آن ها در صورت حضور نیافتن در دادگاه تنها بخشی از سیاست های مودی برای پاسخگویی به افکار عمومی هند بوده است.

همچنین از دو سال قبل دولت تغییراتی را در قوانین این کشور در زمینه اعلام ورشکستگی بنگاه ها به تصویب رساند که بر اساس آن به طلبکاران اجازه داده شد برای یک دوره مشخص تعهدات قانونی خود را عملی سازند.

اگرچه کسب نمره ۴۰ و رتبه ۸۱ در زمینه میزان فساد اداری در هندوستان چندان نکته افتخار آمیزی برای ناراندرا مودی نیست اما تحلیلگران عملکرد دولت این کشور را در سال های اخیر امیدوار کننده

^۹ www.scmp.com/comment/insight-opinion/article/۲۱۴۵۰۲۱/why-indias-anti-corruption-drive-may-be-better-model-others

می دانند. مودی از زمان آغاز دوره نخست وزیری خود در سال ۲۰۱۴ اقدامات مثبتی را برای پایان دادن به روند فساد در این کشور که به یک موضوع عادی تبدیل شده بود به کار بست. وی تقریباً بدون توجه به جایگاه، نفوذ و روابط سیاسی مجرمان اقتصادی قوانین را علیه آن ها به اجرا گذاشت. به همین دلیل وی تاکنون توانسته است ضمن جذب افکار عمومی به موفقیت های نسبی در زمینه رشد اقتصادی، جذب سرمایه گذار داخلی و خارجی و بهبود اوضاع معیشتی مردم عادی این کشور دست پیدا کند.

* عمل به وعده های انتخاباتی

ناراندرا مودی از ابتدای دوره نخست وزیری تلاش کرد تا به وعده های انتخاباتی خود عمل کند و با این هدف در حیطه های گوناگون به مقابله با پدیده فساد در هند پرداخت. وی از یک سو تلاش کرد به ساختار پولی این کشور که به شدت با پولشویی آلوده شده بود، سروسامان بدهد و از طرف دیگر با اصلاح قوانین تجاری شرکت ها و بانک ها تلاش کرد با فساد و رشوه در نهادهای دولتی این کشور مقابله کند.

انجام اصلاحات گسترده در قوانین مالیاتی، رصد و شفافیت فعالیت بانک ها و حساب شرکت ها و افراد ثروتمند، هماهنگی با پارلمان و قوه قضایی برای برخورد شدید قانونی با متخلفان از نمونه اقدامات وی به شمار می رود.

برخی از اقدامات مهم دولت مودی در مبارزه با فساد و پول های سیاه در هند در سال های گذشته عبارت بودند از^{۱۰}:

* ۲۴ ماه می ۲۰۱۴: نخستین تصمیم کابینه مودی تدوین قانون SIT برای مقابله با پول سیاه و فساد بود که برغم دستور دادگاه عالی هند برای ۴ سال معلق مانده بود.

* ۱۴ فوریه ۲۰۱۵: مودی قراردادهای واگذاری معادن و اقدامات مربوط به ذغال سنگ در دولت های قبل را لغو کرد. دولت از طریق حراج (مزایده) آنلاین توانست برخلاف بذل و بخشش های پیشین، ارزش هر معدن را به حدود سه برابر بالاتر از دوره قبل (نسبت از ۱۸۶ به ۵) تغییر دهد. در واقع دولت فرآیند واگذاری و حراج را شفاف ساخت.

^{۱۰} www.quora.com/What-systemic-changes-were-done-by-the-Narendra-Modi-government-to-prevent-corruption

* ۳۱ دسامبر ۲۰۱۵: دولت اعلام کرد هیچ مصاحبه ای را برای مشاغل درجه سه و چهار در دولت مرکزی انجام نمی دهد. مصاحبه در این مشاغل یکی از مهمترین منابع در فساد مالی تبدیل شده بود. زیرا تنها افرادی که می توانستند به مقام های ارشد در پنل های مصاحبه کننده (جهت گزینش) رشوه بدهند، انتخاب می شدند.

* ۱۱ می ۲۰۱۶: مسیر جزیره موریس مربوط به انتقال و تطهیر پول های سیاه قطع شد. در مسیر موریس حدود ۳۵ درصد از پول سیاهی که در هندوستان سرمایه گذاری می شد، انتقال می یافت. بین دو دولت (جزیره موریس و دهلی نو) توافقی برای پایان دادن به این رویه آلوده امضا شد تا وضعیت حجم وسیعی از پول های سیاه مشخص و شفاف شود.

* ۵ سپتامبر ۲۰۱۶: نخست وزیر شخصاً در کنفرانس جی ۲۰ به موضوع فرارهای مالیاتی در اروپا و دیگر کشورهای اروپایی حساسیت نشان داد. به دنبال درخواست وی، ۲۰ کشور حاضر در این نشست توافق کردند تا مبارزه همه جانبه ای را برای مقابله با پولشویی، پول سیاه و تامین مالی تروریسم در پیش بگیرند. *اول نوامبر ۲۰۱۶: قانون BENAAMI (قانون معاملات) اصلاح شد و پس از ۱۸ سال به اجرا در آمد. دولت های پیشین هند به این قانون هیچ توجهی نداشتند و به همین دلیل هیچگاه اجرایی نشده بود.

* ۸ نوامبر ۲۰۱۶: استفاده از اسکناس های ۵۰۰ و ۱۰۰۰ روپیه ای ممنوع شد. این یک اقدام تاریخی بود که ریشه های استفاده از منابع ارزی هند در فرایندهای چاپ پول جعلی، تامین مالی تروریسم، جرائم جنسی، قاچاق انسان و پول های سیاه را هدف گرفت.

* ۲۲ نوامبر ۲۰۱۶: سوئیس و هند توافقی را امضا کردند تا جزئیات همه معاملات مالی اتباع هند در اختیار دولت دهلی نو قرار گیرد. این قرارداد به آن مفهوم است که از سپتامبر سال ۲۰۱۹ هیچ فردی نمی تواند پول های غیرقانونی را در بانک های سوئیس پسانداز کند. زیرا سوئیس همه اطلاعات حساب ها و پس انداز در هر مقدار را به هند اطلاع می دهد. این بخشی از دیپلماسی بود که نخست وزیر مودی بر آن اصرار می ورزید و در ملاقات های خصوصی با مقام های ارشد سوئیس دنبال شد و در نهایت به امضای توافقی بسیار مهم میان دو کشور منجر گردید.

در این ماه هند به عضویت گروه کشورهای درآمده که به صورت خودکار و سالیانه اطلاعات بانکی را با دولت سوئیس مبادله می کند.

*دوم دسامبر ۲۰۱۶: پس از اعلام دولت، بیش از ۶۰ هزار نفر به صورت داوطلبانه تحت قانون اعلام اطلاعات، منابع پولی بیشتر از ۶۵ هزار کرور (هر کرور معادل ده میلیون روپیه است) را اعلام کردند و از این راه ۲۹ هزار کرور مالیات نصیب دولت شد.

*۳۰ دسامبر ۲۰۱۶: مسیر پولشویی سنگاپور نیز بسته شد زیرا دهلی نو با این کشور توافق مالیات مضاعف را امضا کرد.

*۳۰ ژانویه ۲۰۱۷: یک میلیون و ۸۰۰ هزار نفر که مبالغ نامتعارف با منابع نامشخص را در بانک ها سپرده گذاری کرده بودند، تحت قانون demonetization (از رده خارج کردن پول ها) مورد شناسایی قرار گرفتند. اداره مالیات بر درآمد برای آن ها اختطاری را فرستاد و از آن ها خواست تا در مورد حساب خود توضیحاتی را ارائه کنند.

*اول فوریه سال ۲۰۱۷: بودجه احزاب سیاسی از ۲۰ هزار به ۲ هزار روپیه کاهش یافت. در یکی از آخرین اقدامات نیز حدود یک ماه قبل دولت هند توانست قانون اصلاح شده پیشگیری از فساد را در پارلمان این کشور تصویب کند و گام مهمی را در جهت مبارزه جدی تر با فساد بردارد. خط مشی های دولت هند در زمینه فساد ستیزی را می توان در اول مقابله با پول فاسد، دوم مبارزه با بنگاه های اقتصادی کاغذی و سوم، اصلاح قانون پیشگیری از فساد تقسیم کرد.

۱- سیاست مقابله با پول فاسد

در نوامبر سال ۲۰۱۶ دولت مودی و بانک مرکزی این کشور در اقدامی بی سابقه همه اسکناس های ۵۰۰ و ۱۰۰۰ روپیه ای را فاقد اعتبار اعلام کردند و از دارندگان آنها خواستند تا برای تبدیل آنها به بانک ها مراجعه کنند. برخی کارشناسان اتخاذ سیاست Demonetization (به معنی از رده خارج کردن برخی اسکناس ها) را یکی از جدی ترین و پرچالش ترین اقدامات مودی در زمینه مقابله با فساد ارزیابی می کنند.

دولت هند تاکید کرد، جمع آوری اسکناس های ۵۰۰ و ۱۰۰۰ روپیه ای را در چارچوب مبارزه با فساد و پولشویی و نگهداری غیرقانونی پول نقد در پیش گرفت. در این فرآیند هندی ها اسکناس های قدیمی و نقد خود را در حساب های بانکی قرار می دادند و به جای آن می توانستند اسکناس های تازه ۲۰۰۰ روپیه ای دریافت کنند. نکته مهم و قابل توجه در فرآیند مبارزه با فساد این کشور این بود که همه افرادی که برای تبدیل اسکناس های خود (بالا تر از حجم مشخصی از پول) به مراکز مالی و بانک ها مراجعه

می کردند باید منبع دریافت پول خود را اعلام کنند. علاوه بر این به گفته آرون جیتلی، وزیر دارایی هند، مبالغ تبدیل شده به اسکناس های کوچکتر و یا اسکناس های جدید، شامل قوانین مالیاتی می شد. وزیر دارایی هند تاکید کرد که هیچ معافیت مالیاتی برای افرادی که اسکناس های خود را تبدیل کردند، در نظر گرفته نشد.^{۱۱}

به اعتقاد رسانه های هند اسکناس هایی که در سال ۲۰۱۶ در مدت کوتاهی از دور خارج شد؛ نزدیک به ۸۵ درصد پول نقد در گردش اقتصاد کشوری را تشکیل می دادند.

دهلی نو اسکناس های جدید را جایگزین اسکناس های قبلی کرد تا راحت تر بتواند پول های موسوم به «پول سیاه» (Black Money) را که دارای منشاء نامعلوم هستند، شناسایی کند. مردم عادی در حد محدود اسکناس ها را بدون دردسر با اسکناس های جدید تعویض می کردند، اما بانک ها از افرادی که با صدها هزار روپیه یا بیشتر مراجعه می کردند در مورد منشاء این پول ها سخت گیری می کرد. جلوگیری از فرار مالیاتی هم دیگر هدف این اقدام دولت بیان می شد.^{۱۲}

البته به رغم توضیحات دولت هند اتخاذ این خط مشی با تحلیل های گوناگونی همراه شد و موجی از نارضایتی را در میان مردم به ویژه ثروتمندان صاحب نفوذ برانگیخت. اما در کل این کار مودی تبعات مثبتی زیادی داشت. به دنبال این سیاست افرادی که پول خود را در منازل نگاه می داشتند با کاهش ارزش دارایی رو به رو شدند زیرا میزان ورود پول به بانک ها افزایش یافت. از سوی دیگر مشخص شدن میزان پول های هر فرد (پس از مراجعه به بانک) فرار مالیاتی افراد را سخت و ناممکن ساخت. مراجعه به بانک ها باعث شناسایی و نابودی اسکناس های تقلبی و جعلی شد و ضربه سنگینی را به جاعلان و کلاهبرداران وارد ساخت. از طرف دیگر لزوم افشای منشا پول به بانک هم موجب شد تا برخی متخلفان حتی جرات مراجعه به بانک ها را نداشتند و با این کار ثروت آن ها کاهش یافت.

با این حال برخی براین اعتقادند فساد مالی واقعی در هند بیش از آنکه در منازل و در ثروت مخفی یا پول های جعلی لانه کرده باشد از طریق معاملات املاک و شرکت های جعلی و معاملات صوری در

^{۱۱} www.bbc.com/persian/world-37925571

^{۱۲} www.bbc.com/persian/world-38093230

بورس وارد چرخه اقتصاد مالی و اداری هند می شود و دولت باید برخورد قاطع تری را در این بخش ها با عوامل فساد داشته باشد.^{۱۳}

۲- مقابله با بنگاه های مشکوک (کاغذی)

از دیگر اقداماتی که ناراندرا مودی از همان روزهای اول نخست وزیری پیگیر شد، تعیین وضعیت شرکت های کاغذی و پوششی بود که در سطح و حجمی گسترده در اقتصاد هند نقش آفرین بودند. همچنین مودی بر شفافیت روندهای کاری بانکها و نوع ارتباط آنها با مشتریان خود نیز به شدت نظارت داشت. تارنمای نشریه هندی «The Diplomat» در زمینه محرک های مودی برای مقابله با فساد در این کشور نوشت: نخست وزیر هند تلاش می کند تا با پول سیاه و جرایم مالی در این کشور به صورت جدی مقابله کند. تعهد دولت این کشور برای مقابله با فساد گسترده باعث شده تا انتقادهای شدیدی در رویکردهای دولت این کشور در برخورد با پول های غیرقانونی و مقابله با شرکت های مشکوک در حوزه مالی پدید بیاید.

مودی در سال ۲۰۱۴ در حالی قدرت را به دست گرفت که قول داده بود با درآمدهای مالی غیرقانونی و فرارهای مالیاتی که اقتصاد این کشور را تضعیف می کند، مقابله نماید. دولت در این چند سال تلاش های مهمی را برای شناسایی شرکت های کاغذی (ابزار برخی بنگاه ها و افراد اصلی برای فرار مالیاتی و پولشویی هستند) انجام داد. اما اجرای بخش هایی از این تلاش ها مورد انتقادهایی قرار گرفته است. نبود شفافیت کامل در مورد معیارهای تحقیقات به عنوان یکی از مسائل مطرح بود. همچنین مشکل دیگر از نگاه بنگاه های اقتصادی این است که یک تعریف صریح از شرکت های کاغذی یا پوششی در قانون اساسی هند وجود ندارد.

مودی گروهی از مقام های ارشد حقوقی و مالیاتی را برای راه اندازی حرکتی بزرگ در شناسایی شرکت های کاغذی که فعالیت مهم اقتصادی نداشتند، به کار گرفت. مقامات اعتقاد دارند؛ این بنگاه ها مدیریت بخش وسیعی از ثقل و اختلاس را در این کشور برعهده دارند. مودی در سال ۲۰۱۷ اعلام کرد دولت وی ۳۰۰ هزار شرکت کاغذی را شناسایی کرده است که به عنوان نمونه ۴۰۰ مورد از آنها دارای یک آدرس مشابه بودند. همچنین نیمی از این شرکت ها مراحل ثبت خود را کامل نکردند. در

^{۱۳} www.parstoday.com/fa/asia-i۲۵۴۶۵

همان زمان در یک ماه ۲۰۰ هزار حساب متعلق به شرکت کاغذی مسدود و صلاحیت ۱۰۰ هزار مدیر آن نیز رد شد.^{۱۴}

البته منتقدان دولت می گویند، تلاش دولت برای demonetization (حذف پول های اعلام نشده و درآمد حاصل از فساد در سیستم مالی) باعث شده است که مجرمان، تجار و مقام ها به تطهیر ثروت های غیرقانونی خود از مسیر برخی بنگاه ها روی بیاورند. به همین دلیل دولت پرونده های چند ساله شرکت های ظاهری و سرمایه های نقدی بنگاه های غیرتجاری را مورد بررسی قرار داد تا انتقال های مشکوک را در فرآیند حذف پول های فاسد و احتمال استفاده از اوراق بهادار در بانک ها یا تبدیل آن به ارزهای دیگر را کنترل کند.

این اقدامات موجب شد، بسیاری از شرکت ها در لیست سیاه دولت قرار بگیرند. البته این شرکت ها تاکید دارند در مورد آن ها تحقیقات عادلانه ای صورت نگرفته و به صورت هدفدار نام آن ها در میان شرکت های کاغذی قرار گرفته است. از طرف دیگر آن ها درخواست کردند شرکت هایی که مورد اتهام قرار می گیرند، این فرصت را داشته باشند تا از خود دفاع کنند.

با این وجود نشانه هایی وجود دارد که برنامه های فساد ستیزی دولت باعث اختلال در تجارت هم شده و به اقتصاد هند آسیب هایی را وارد کرده است. یکی از مسائل مهم، کمبود پول نقد برای شرکت ها بود. اما مقام ها اعتقاد دارند، این تاثیرها بر اقتصاد کوتاه مدت است و منافع آن در آینده موجب شفافیت مالی سیستم می شود.

۳-اصلاح قانون پیشگیری از فساد

از نیمه دوم قرن بیستم مبارزه با فساد در هند شکل جدی تر و قانونی به خود گرفت و چند قانون نیز در این زمینه تدوین و اجرا شد. یکی از اصلی ترین گام ها در سال ۱۹۸۸ با قانون فدرال «پیشگیری از فساد» بود که در پارلمان این کشور هم به تصویب رسید و هدف مبارزه با فساد در ادارات و شرکت های دولتی این کشور را دنبال می کرد.

دولت ناراندرا مودی این قانون را برای شرایط کنونی هند ناکارآمد دانست و برای تغییر و اصلاح آن تلاش های بسیاری را انجام داد تا اینکه در نهایت ۱۹ جولای ۲۰۱۸ (اواخر تیرماه ۱۳۹۷) قانون اصلاح

^{۱۴} www.thediplomat.com/2017/09/modis-bumpy-anticorruption-drive

شده «پیشگیری از فساد» (Prevention of Corruption Act) به تصویب پارلمان این کشور رسید و در نهایت روندهای قانونی را برای اقدام بهتر، سریع تر و آزادانه دولت مودی تسهیل ساخت. تدوین کنندگان این قانون هدف خود را افزایش شفافیت و پاسخگویی دولت عنوان کرده اند و به همین دلیل تغییر در قانون سال ۱۹۸۸ را در دستور کار خود قرار داده اند.

تغییرات گوناگونی در قانون جدید نسبت به قانون ۳۰ سال قبل صورت گرفت و دستورالعمل ها در این قانون به ۵ بخش تقسیم شده است^{۱۵}:

۱- رشوه: دریافت امتیازی فراتر از شرایط مندرج در قانون است که پیشتر مقررات خاصی برای آن وجود نداشت، اما اکنون یک جرم به شمار می رود که دارای مجازات ۷ ساله است.

۲- جرم انگاری سوءمدیریت: از گذشته مسائلی همچون رشوه، دریافت یک امتیاز، کسب مزایای مالی برای خود یا هر فرد دیگر جرم به شمار می رفت. در اصلاحیه جدید اکنون تنها دو حیطه از کسب اموال غیرقانونی و جمع آوری دارایی غیر متعارف از منابع درآمدی نامشخص به عنوان جرم تعریف شده است.

۳- لزوم تایید تحقیقات اولیه: اکنون پلیس تنها با تایید مقام های ارشد دولتی می تواند وارد عمل شود. البته در صورت اقدام به قتل چنین شرطی اجرا نمی شود.

۴- نیاز به مجوز برای پیگرد: برای پیگرد قانونی علیه مقام هایی که در گذشته حین انجام وظیفه تصمیم هایی گرفته اند دریافت مجوز از مقامات ضروری است و حداکثر اعتبار آن چهار ماه است.

۵- محرومیت از اموال: این هدف به دادگاهی ویژه برای شناسایی و مصادره اموال محول شد که پیشتر در سال ۱۹۴۴ از سوی دادگاه های مدنی انجام می شد.

تفسیرهای گوناگونی از قانون جدید صورت گرفته است. دولت و بسیاری از تحلیلگران در هند قانون جدید (PCA) را حرکتی تعیین کننده توصیف می کنند که می تواند تحولات مهمی را برای جامعه هند در بر داشته باشد. تارنمای روزنامه Economic Times آورد: هند در شرایط کنونی مجبور است تا رشد اقتصادی بین ۹ تا ۱۰ درصد را برای ۳۰ سال آینده داشته باشد. این هدف نیازمند تصمیم های

^{۱۵} [www.indiatoday.in/education-today/gk-current-](http://www.indiatoday.in/education-today/gk-current-affairs/story/prevention-of-corruption-act-anti-corruption-bill-diluted-bribery-investigation-1297993-2018-07-27)

[affairs/story/prevention-of-corruption-act-anti-corruption-bill-diluted-bribery-investigation-1297993-2018-07-27](http://www.indiatoday.in/education-today/gk-current-affairs/story/prevention-of-corruption-act-anti-corruption-bill-diluted-bribery-investigation-1297993-2018-07-27)

شجاعانه، درخور توجه و بسیار ترقی خواه در همه بخش ها است. باید به دیوان سالاری کشور اجازه داده شود تا چنین تصمیم هایی را با حمایت کامل قانونی و بدون ترس از آزار یا مجازات های بعدی اتخاذ کنند. اگر چنین امری اجرا نشود رشد کلی قابل حصول نخواهد بود. از این جهات قانون اصلاح شده پیشگیری از فساد (۲۰۱۸) که در ماه اگوست سال جاری به تصویب پارلمان رسید، می تواند امری تعیین کننده به سمت اهداف دولت باشد.

سوءاستفاده از بخش ۱-D-۱۳ در قانون پیشگیری از فساد منجر به نگرانی شدید مقام های رسمی دولت می شود. این بخش از قانون بیانگر این است که هنگامی به یک خدمتگزار دولتی گفته می شود اگر در حین خدمت از مراجعه کننده چیز ارزشمند یا مزایای مالی را که هیچ نفع عمومی ندارد، کسب کند. در این شرایط حتی اگر قصد مجرمانه ای هم وجود نداشته باشد، دادگاهی خواهد شد.^{۱۶} مشکل اینجاست هر تصمیم بزرگی را که بوروکراسی اتخاذ می کند مزیت های مالی را برای افرادی ایجاد خواهد کرد. از این رو در اصلاحیه به حسن نیت مجری به عنوان بنیان تصمیم سازی ها توجه شده است.

به اعتقاد تحلیلگران هندی، بسیاری از بخش های مهم و زیرساخت های این کشور از جمله معادن، ذغال سنگ و نفت و انرژی به دلیل نبود سیاستگذاری ها جسورانه ناتوان و بی رمق هستند. اکنون با اجرای اصلاحیه قانون PCA داشتن قصد مجرمانه برای ارتکاب به جرم اهمیت دارد. سوءمدیریت مجرمانه در این اصلاحیه به وضوح توضیح داده شد و اکنون برخلاف ۵ حالت اعلام شده قانون قبل، تنها دو حالت از سوءمدیریت تعیین شد. دو حالت مذکور در این اصلاحیه شامل نابودی اموال از سوی کارمند دولت و کسب مال نامتعارف و ثروت اندوزی عمدی و غیرقانونی به نفع افراد دیگر است. همچنین برای دریافت رشوه تا ۷ سال حبس در نظر گرفته شده است. دادن رشوه هم یک جرم تلقی می شود به شرطی که اجباری از سوی رشوه گیرنده، صورت گرفته باشد. اگر این اجبار وجود داشته باشد، دهنده رشوه باید مقامات را تا ۷ روز پس از دادن رشوه مطلع سازد.

^{۱۶} www.economictimes.indiatimes.com/news/economy/policy/view-why-new-prevention-of-corruption-bill-is-a-game-changing-move/articleshow/۶۵۲۳۴۵۲۲.cms

براساس بخش ۱۷ قسمت "ای" در قانون جدید پلیس نمی تواند بدون تایید مقام های مربوطه، دیگر مقام های دولتی را مورد بازجویی قرار دهد. پیشتر تنها از برخی مقام های ارشد وزارتی حمایت به عمل می آمد. این قانون از همه مقام های صادق دولتی بدون توجه به رتبه و مقام آن ها حمایت می کند. همچنین در این قانون برای اولین بار مسئولیت سازمان های تجاری مورد اشاره قرار گرفت و تخلفاتی که از سوی آن ها یا هر فردی که به آن ها مرتبط باشد، صورت بگیرد موجب مجازات بنگاه می شود؛ در این صورت امتیازی برای مقام های دولتی در نظر گرفته نمی شود.

ماه ۱۸ قانون جدید نیز به مصادره اموال به دست آمده، از روش های فاسد می پردازد. برای اطمینان یافتن از سرعت عمل دستگاه قضایی، یک محدوده زمانی کمتر از دو سال برای انجام مراحل دادگاهی در نظر گرفته شده است. ایجاد محدوده زمانی بهترین راه برای تسهیل در روند دادرسی خواهد بود، ضمن اینکه می تواند مکملی برای قوانین اعلام ورشکستگی هم باشد.^{۱۷}

همچنین دیوان عالی هند تصریح کرده است تازمانی که مشورت و موافقت رئیس دادگستری صورت نگیرد؛ هیچ مورد جنایی در مورد قاضی ثبت نمی شود. همچنین از کارمندان دولت نیز باید محافظت مناسب صورت بگیرد. مقام های صادق و فعال که به علت کارهای بزرگ تر با مخاطرات بیشتری روبرو هستند؛ نباید محدود شوند. هیچ مقام دولتی نباید به خاطر تصمیمی که با حسن نیت گرفته است؛ تحت فشار قرار گیرد.

تغییرات ساختاری

تغییرات سیستمی را که دولت ناراندا مودی در مسیر مبارزه با فساد در هند راه اندازی کرد چند وجهی و گسترده است. با وجودی که هندوستان هنوز پس از حدود ۴ سال در میان فاسدترین کشورهای جهان قرار دارد اما در دوره مودی روند با سرعتی آهسته در حال بهبود است.

به اعتقاد بسیاری از آگاهان هندی یکی از عواملی که در موفقیت نسبی مودی و حمایت های افکار عمومی از برنامه های دولت وی تاثیر داشت، جنبشی بود که پس از اعتصاب غذای آنه هزاره به راه افتاد. اگر این کمپین و حمایت های عمومی و سپس عقب نشینی دولت و پارلمان اتفاق نمی افتاد، احتمال موفقیت های بعدی اندک بود.

راجیوگانندی از نخست وزیران پیشین هند در اظهار نظری تاسف بار از شرایطی که بر هند حکمفرما بود، گفت که از هر یک روپیه ای که دولت این کشور برای مردم فقیر هند هزینه می کند تنها ۱۵ پایزا (واحد پولی خرد هندی یعنی یک صدم روپیه) به فقرا می رسد.

اعتقاد بر این است که فساد موجود در این کشور موجب تبعیض شدید درآمندی و فاصله طبقاتی شده است. بنابراین مقابله با فساد برای کاهش اختلاف درآمندی و طبقاتی در دستور کار قرار گرفت و مودی نیز توجه بیشتری را به آن معطوف داشت. وی با این هدف تاکتیک های گوناگون زیر را به کار بست:^{۱۸}

۱- شفافیت پرداخت ها و انتقال پول (Jan dhan yojana and Adhar)

این فرآیند انتقال مستقیم پول به فرد هدف را بدون اینکه مبلغی از پول در میانه های مسیر گم بشود، فراهم می آورد. در این روند فقیران یارانه ها را در مسیری شفاف تر و در حساب بانکی خود به طور کامل دریافت می کنند.

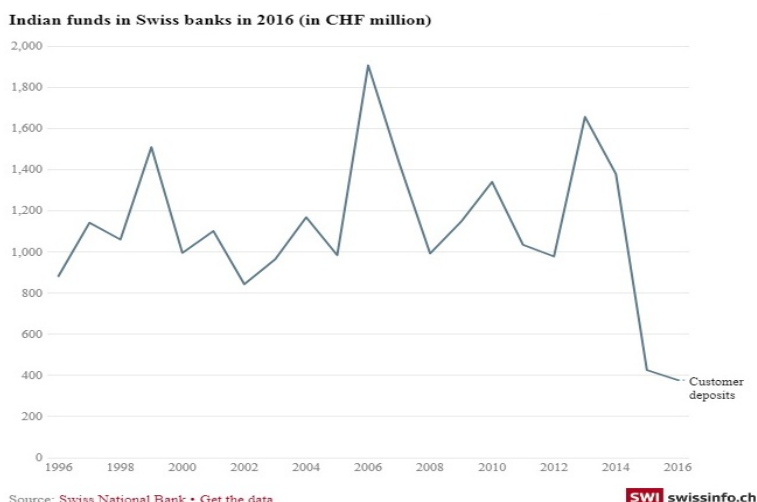
به عنوان نمونه با اتخاذ این خط مشی چالش ها و شکاف در سیستم به ویژه در بسیاری از موسسات آموزشی و دانش آموزان دروغین هم مورد شناسایی قرار گرفتند. بسیاری از مدارس که وجود خارجی نداشتند و تنها برای دریافت کمک های مالی به صورت کاغذی ایجاد شده بودند، شناسایی شدند. مشخص شد که بیشتر از ۱۰۰ مدرسه تنها روی کاغذ وجود داشت و از دولت بودجه و امکانات دریافت می کردند. جالب اینجاست در بسیاری از این مدارس از دانش آموزان با نام های مشابهی ثبت نام شده بود.

۲- ترویج معاملات دیجیتالی (Digital transaction)

این اقدام گامی بود که بر میزان شفافیت در معاملات پولی افزود. برخی تامین کنندگان مالی یا اعتباردهندگان اکنون به این دلیل، تجارت مالی بیش از ۲۵ ساله خود را تعطیل کرده و سناریو و زمین بازی را تغییر داده اند. برخی حساب های مالی که در سوئیس ایجاد شده بودند و تا پیش از این دوره هر روز پرفروغ تر می شدند به تدریج خاموش، خالی و منفعل و در نهایت بسته شدند. به همین دلیل پول های شهروندان هندی در بانک های سوئیس به پایین ترین میزان خود رسید. گفته می شود، در سال

^{۱۸} www.quora.com/What-systemic-changes-were-done-by-the-Narendra-Modi-government-to-prevent-corruption

۲۰۱۶ میزان پول اتباع هند در بانک های سوئیس کاهش ۴۵ درصدی را به ثبت رساند که بسیار چشمگیر به شمار می رود.

۳- اصلاح قوانین مالیاتی (GST)

اگرچه این اقدام تا حدودی گزنده و دردسرافرین بود؛ اما توانست از شهروندان بیشتری مالیات دریافت کند و بر درآمدهای دولت افزود. همچنین بسیاری از فرآیندهای غیرمنطقی و غیرقابل درک در سیستم بانکی تحت نظارت قرار گرفت و فعالیتها و معاملات بانکی شفافتر از گذشته شد. همچنین این سیاست باعث شد تا هزاران شرکت کاغذی و ظاهری مورد شناسایی قرار بگیرند.

این سیاست موجب نارضایتیهایی حتی از طرف مالیات دهندههای خوش حساب شد اما وضعیت حسابهای هندیها در داخل و خارج کشور را شفاف کرد. بحث دسترسی به برخی اطلاعات نیز نارضایتی و انتقاداتی را در پی داشته است. البته کلاهبرداران و هکرها نیز در فرایندهای معاملات دیجیتال چالش آفرین بوده اند.

در واقع مانند همه کشورها این سیاست فساد را در هند صفر نکرد، اما تا حدود زیادی در بهبود اوضاع موفق بود.

در این قانون که به تصویب پارلمان رسید همچنین رویکرد تندی نسبت به رشوه اتخاذ شده و مجازات های سنگینی برای هر دو طرف دهنده و گیرنده رشوه تعیین شده است. این لایحه پیوستی بر قانون ضد قاچاق سال ۱۹۸۸ است که مجازات رشوه دهنده را برای نخستین بار مشابه رشوه گیرنده می داند.

فرد رشوه گیرنده علاوه بر جریمه حداقل با سه سال زندان که ممکن است تا ۷ سال هم افزایش یابد، مجازات می شود. رشوه دهنده نیز اگر تحت فشار مجبور به پرداخت رشوه شد باید در یک محدوده زمانی مشخص به مقامات بالاتر اقدام خلاف خدمتگزار دولتی را اطلاع دهد، در غیر اینصورت جرم وی نیز همانند رشوه گیرنده محاسبه خواهد شد.

همچنین این قانون جدید تکمیل کننده قانون سال ۲۰۱۴ در زمینه حفاظت از افشاکنندگان فساد مقام های دولتی و حکومتی نیز به شمار می رود. براساس این قانون، هویت کسانی که فساد مقام های رسمی را افشا می کنند، مخفی خواهد ماند و دولت تدابیر لازم را برای حفاظت از آنان انجام خواهد داد.^{۱۹}

در دو سال ابتدایی از دوره نخست وزیری مودی، روند افزایش شفافیت در مبارزه با فساد چشمگیرتر بوده است. اکنون با اصلاحیه جدید امیدواری ها به نتیجه بخش بودن و ملموس شدن فساد ستیزی مودی بیشتر شده است. زیرا دولت وی این قانون را به نوعی مکملی برای قانون فساد ستیزی سال ۱۹۸۸ می داند.

به گفته وزیر کشور هند، در سال ۲۰۱۶ در مجموع ۶۹۶ پرونده بر اساس قانون پیشگیری از فساد (PC) برای رسیدگی به دادگاه ارسال شد که برای تنها ۴۴۷ مورد رای صادر شد. در سال ۲۰۱۵ تعداد ۷۲۲ پرونده برای رسیدگی به دادگاه ارسال شده که ۴۳۴ مورد به رای منجر شد. در سال ۲۰۱۴ میلادی ۷۷۰ پرونده به دادگاه ارایه شد که ۵۰۹ مورد محکومیت را به همراه داشت.

در سال های ۲۰۱۴ و ۲۰۱۵ به ترتیب ۶۸۳ و ۴۳۷ مقام دولتی به علت فساد مجازات شدند. براساس اطلاعات اداره آمار جرائم هند (NCRB) در سال ۲۰۱۴ تعداد ۴۹۶۶ پرونده و در سال بعد آن ۵۲۵۰ پرونده بر اساس قانون پیشگیری از فساد مورد رسیدگی قرار گرفت که افزایش ۵.۷ درصدی را در رسیدگی به جرایم و فساد نشان می دهد.^{۲۰}

^{۱۹} www.shafaqna.com/persian/services/countries/india-pakistan/item/۷۴۰۰۴

^{۲۰} www.newindianexpress.com/nation/۲۰۱۶/dec/۱۵/modi-government-bring-changes-in-anti-corruption-laws-۱۵۴۹۴۳۶.html

انتقادات

با وجود همه تلاش‌های قانونی و اجرایی که دولت ناراندرا مودی در مسیر مبارزه با فساد انجام داده است؛ انتقادات به وی کم نیستند. برخی اقتصاددانان هندی و غیر هندی از همان ابتدا فرآیندهای مورد نظر مودی را شکست خورده پیش‌بینی کردند. یکی از مهمترین مخالفت‌ها در حوزه سیاست پولی، تصمیم از رده خارج کردن برخی اسکناس‌ها بوده است.

در زمان اجرای این قانون، احزاب مخالف دولت هند مجموعه تظاهرات سراسری را در سطح کشور ترتیب دادند. بسیاری از معترضان عنوان داشتند که تصمیم ناگهانی دولت باعث شد، بانک‌ها نتوانند به موقع اسکناس‌های قدیمی را تعویض کنند و این امر مشکلات گسترده‌ای را به دنبال داشته است.

مان موهان سینگ، نخست وزیر سابق هند هم از نخست وزیر کنونی این کشور در خصوص نحوه تعویض اسکناس‌های ۵۰۰ و ۱۰۰۰ روپیه‌ای به شدت انتقاد کرد. سینگ که خود یک اقتصاددان است و پیشتر منصب وزارت دارایی را در اختیار داشت، در یک جلسه در پارلمان این کشور اظهار داشت که این اقدام یک شکست بزرگ مدیریتی بوده است که نتیجه آن «چپاول قانونی» است.^{۲۱}

این در حالی است که دولت در دهلی‌نو اعلام کرد؛ دنبال اقدامات عمیق تر پولی در کشور است. آمیتا کانت، رئیس انستیتوی سیاست‌گذاری دولت، گفت که دولت هند امیدوار است که تا سال ۲۰۲۰ استفاده از ماشین‌های خودپرداز و کارت‌های اعتباری را متوقف کرده و از نظام بیومتریک به جای آنها استفاده کند.

در مقابل انتقادات، مودی مخالفان سیاست‌های پولی خود را «پرستش‌کنندگان پول سیاه» نامید و در جمع برخی از هندی‌های ساکن خارج از کشور، اظهار داشت که فساد باعث شده است تا اقتصاد هند توخالی شود.^{۲۲}

برخی از محافل سیاسی در هند نیز اقدامات پولی مودی را با مسائل انتخاباتی و سیاست‌ها در داخل هند مرتبط ارزیابی کردند. برخی نیز معتقدند مودی تلاش کرد تا نشان دهد حزب "بی. جی. پی" برای احیای رشد اقتصادی و جلوگیری از فساد و مقابله با فرار مالیاتی برنامه دارد. زیرا احزاب مخالف دولت این حزب را به ناتوانی در دریافت مالیات و مقابله با فساد اداری و مالی متهم می‌کنند. با توجه به اینکه این

^{۲۱} www.bbc.com/persian/world-38093230

^{۲۲} www.bbc.com/persian/world-38546320

حزب در برقراری امنیت و مقابله با نژادپرستی و فرقه ای با مهار هندوهای افراطی توفیقی نداشته است، می کوشد با ارائه برنامه های اقتصادی، حزب مودی را متعهد به شعارهای انتخاباتی خود نشان دهد.^{۲۳}

تارنمای شبکه تلویزیونی "ان.دی.تی.وی" هند در گزارشی در انتقاد از سیاست های ضد فساد دولت مودی به ویژه اصلاحیه جدید آورده است که این قانون موجب تبعیض میان فساد کارمندان و مدیران عالیرتبه می شود. زیرا بنا برخواست دولت هند، بندها و قوانینی که بر فرآیند تحقیق از مقامات اشاره دارد به گونه ای است که از مقام های ارشد محافظت می کند. حتی در سال ۲۰۱۴ دادگاه عالی هند اجرای چنین بندی را غیرقانونی و فاقد اعتبار توصیف کرد و اظهار داشت مجازات یک مقام فاسد به ویژه مقام های ارشد ضروری است و وضعیت یک خدمتگزار دولتی دلیلی برای محافظت از وی نمی شود.^{۲۴}

لابی اداری هند (Indian Administrative Service) نیز تاکید می کند؛ نباید قانون دارای بندی باشد که از مقام ها محافظت می کند. قانون باید به گونه ای باشد که بین کارمندان دولتی به علت جایگاه آن ها تبعیضی قائل نشود.^{۲۵}

برخی تحلیل ها حتی سیاست های مودی در مبارزه با فساد نهادینه شده در هند را بی نتیجه و حتی دارای پیامدهای عکس ارزیابی کرده اند و اعتقاد دارند وی در مسیری اشتباه به جنگ با فساد رفته است. شبکه تحلیلی اقتصادی «فوربس» تاکید دارد؛ هنوز فساد چالش اصلی دولت هند است و سیاست های مودی نیز نتوانست چاره ای برای آن باشد.

به نوشته این شبکه، سقوط دو پله ای این کشور در سال ۲۰۱۷ در جدول شفافیت گواه این امر است. این افول حتی باعث شگفتی ناظران در هند و خارج این کشور شده است.

Country	Corruption	Corruption	Corruption	Corruption
	Rank 2010	Rank 2015	Rank 2016	Rank 2017
Philippines	134	95/168	101/168	111/180
Pakistan	143/168	117/168	116/168	117
India	87	76	79	81

Source: Transparency International

^{۲۳} www.parstoday.com/fa/asia-i۲۵۴۶۵

^{۲۴} www.ndtv.com/india-news/۱۰-points-on-new-anti-corruption-rules-cleared-by-pm-narendra-modi-۱۴۷۸۳۴۱

کارشناسان اعتقاد دارند اقدام مودی برای از رده خارج کردن پول های قدیمی در جنگ با فساد به منزله آن است که نخست وزیر از سلاح های غیرمتعارف برای مقابله با پولشویی استفاده می کند. از نظر موسسه بین المللی شفافیت هم این اقدام نامناسب ارزیابی شد و به بدنامی هندوستان در عرصه های آزادی های اجتماعی منجر شده است.^{۲۶}

^{۲۶} www.forbes.com/sites/panosmourdukoutas/۲۰۱۸/۰۲/۲۵/modi-has-been-fighting-corruption-the-wrong-way/ □۱۶bea۸۳۲d۱۶a

نتیجه گیری

فساد از جمله مسایلی است که به شدت ساختار و بنیان‌های دولت و جامعه، به ویژه در کشورهای در حال توسعه را تهدید می‌کند. از آنجا که در این کشورها مدیریت امور به طور عمده به دولت‌ها واگذار شده است، نبود شفافیت و قوانین صریح در کنار رویکردهای بروکراتیک و جهت‌دار مدیران، باعث اتخاذ رویه‌های غیرقانونی برای کسب سود بیشتر می‌شود.

نخست وزیر ناراندرا مودی از جمله دولت‌های موفق در مقابله با فساد بوده است و در صورت اراده جدی می‌تواند الگوی مناسبی برای حل عارضه فساد در دیگر کشورها از جمله ایران باشد. در صورت تدوین راهبردهای اقتصادی، آموزشی، فرهنگی، سیاسی و قضایی می‌توان به آینده خوشبین بود و از حجم ناامیدی‌ها در افکار عمومی کاست. اقدامات نمادین همچون اصلاح قوانین پولی، شفافیت در فعالیت بانک‌ها و شرکت‌های خصوصی، بستن راه‌های فرار مالیاتی، مسدود کردن مسیرهای پولشویی و هماهنگی با بانک‌های خارجی در زمینه تبادل اطلاعات به ویژه رصد سرمایه‌اتباع در خارج از کشور اقدامی کارآمد در مسیر مبارزه با فساد خواهد بود.

براساس الگوی نسبتاً موفق هند، تشدید برخورد با متخلفان در حوزه‌های پولی و بانکی، افزایش شفافیت در فعالیت بانک‌ها، شرکت‌ها و بنگاه‌های اقتصادی، بررسی حساب‌های کلان در داخل و منشا درآمدهای صاحبان این حساب‌ها، مقابله جدی با پولشویی، افزایش شفافیت و در نهایت هماهنگی با مجلس می‌تواند بسیار کارساز باشد. نقش قوه قضاییه نیز در مقابله جدی با تخلفات و رصد تحولات و برخورد بدون هیچ چشم‌پوشی بسیار با اهمیت است، زیرا هنگامی که فرد متخلف هزینه و فایده اقدامات سودجویانه خود را به عینه ببیند به طور قطع در اقدامات خود بازبینی خواهد کرد.

در این صورت است که افکار عمومی نیز پذیرای اقدامات نظام خواهد بود و حتی از برخوردهای قهری با مفاسد حمایت کامل به عمل می‌آورد.